

Народна банка Србије

СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Извештај за треће тромесечје 2024. године

Јануар 2025. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту.....	4
Друштва за (ре)осигурање	4
Остали учесници на тржишту	5
1.2. Структура портфеља осигурања	5
1.3. Билансна сума и билансна структура.....	7
Билансна сума.....	7
Структура активе.....	8
Структура пасиве	8
2. Показатељи пословања	9
2.1. Адекватност капитала	9
2.2. Квалитет имовине.....	10
2.3. Инвестирање средстава техничких резерви	10
2.4. Профитабилност	11
2.5. Ликвидност	11
3. Осигурање од аутоодговорности	12
4. Закључак.....	12

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
ТЗ	треће тромесечје у години – период од 1. 1. до 30. 9.

1. Тржиште осигурања¹

1.1. Учесници на тржишту

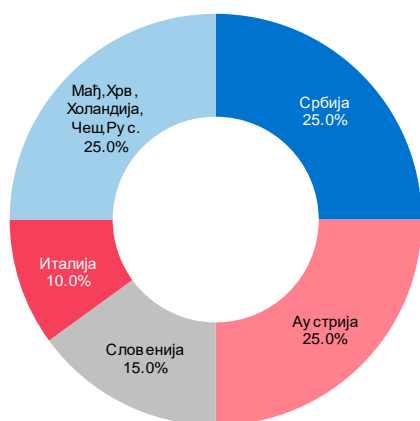
Друштва за (ре)осигурање

На крају Т3 2024. године, у Републици Србији пословало је 20 друштава за (ре)осигурање, што је непромењен број у односу на исти период претходне године. Искључиво пословима осигурања бавило се 16 друштава, а пословима реосигурања четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бавила су се четири друштва, док искључиво неживотним осигурањем односно и животним и неживотним осигурањем по шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала, од 20 друштава на крају Т3 2024. године, њих 15 је у већинском страном власништву.

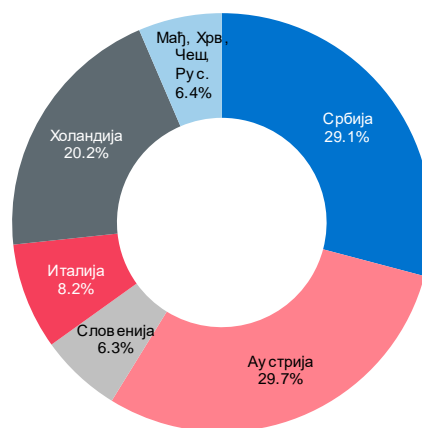
Друштва у страном власништву бележила су преовлађујуће учешће на крају Т3 2024. у премији животних осигурања (84,3%), премији неживотних осигурања (60,9%), укупној имовини (70,9%), као и у броју запослених (65,2%).

Графикон 1.1.1. Структура друштава за (ре)осигурање Србије према власништву (у Т3 2024)

Извор: Народна банка Србије.

Графикон 1.1.2. Билансна сума друштава за (ре)осигурање Србије према власништву (у Т3 2024)

Извор: Народна банка Србије.

¹ Извештај је базиран на подацима које су друштва за (ре)осигурање дужна да достављају Народној банци Србије.

Остали учесници на тржишту

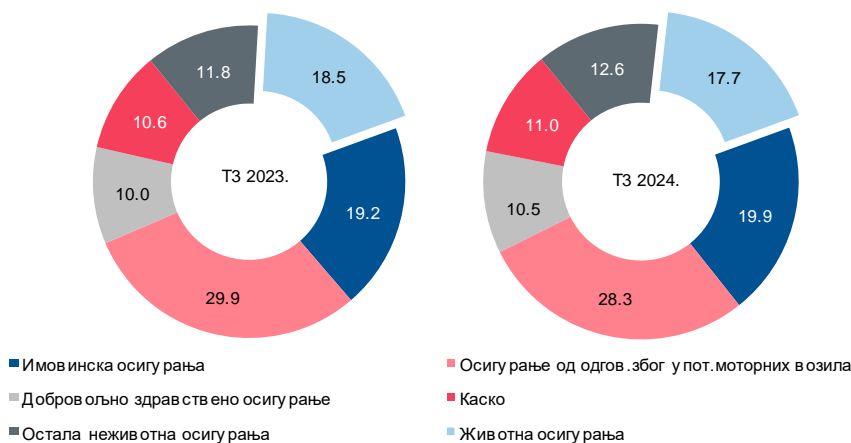
Поред друштава за (ре)осигурање, на крају Т3 2024. на тржишту је пословало и 15 банака, десет давалаца финансијског лизинга и јавни поштански оператор, који су добили сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 114 правних лица (друштава за посредовање у осигурању и друштава за заступање у осигурању), 81 заступник у осигурању (физичко лице – предузетник) и 4.756 активних овлашћених лица за обављање послова заступања, односно послова посредовања у осигурању.

1.2. Структура портфеља осигурања

Укупна премија у Т3 износила је 132,6 млрд динара (1,13 млрд евра, или 1,23 млрд долара),² што је за 14,7% више него у истом периоду претходне године.

У структури укупне премије, учешће премије животних осигурања смањено је са 18,5% у Т3 2023. на 17,7% у Т3 2024. услед већег номиналног раста премије неживотних осигурања од раста премије животних осигурања.

Графикон 1.2. Укупна премија према врстама осигурања
(у Т3 2023. и Т3 2024. у %)

Извор: Народна банка Србије.

Посматрано према врстама осигурања, структура премије у Т3 2024. слична је структури у истом периоду 2023. године, при чему је у укупној премији највеће учешће имало осигурање од одговорности због употребе моторних возила са 28,3%, уз пад од 1,6 процентних поена. Затим следе имовинска осигурања са 19,9%, животна осигурања са 17,7%, осигурање моторних возила – каско са 11,0% и добровољно здравствено осигурање са 10,5%.

Премија неживотних осигурања у Т3 2024. повећана је за 15,9% у односу на исти период 2023. године. Тако је премија осигурања од одговорности због употребе моторних возила повећана за

² Према просечној вредности средњег курса Народне банке Србије за посматрани период.

8,7%, премија имовинских осигурања за 18,4%, премија осигурања моторних возила – каско за 19,7%, а премија добровољног здравственог осигурања за 20,0%.

Наведени раст премије добровољног здравственог осигурања повећава и њено учешће у укупној премији са 10,0% у ТЗ 2023. на 10,5% у ТЗ 2024. године, при чему су три друштва за осигурање покривала 62,3% овог сегмента тржишта осигурања.

Осигурање од последица незгоде, које обухвата, између осталог, и обавезна осигурања, као што су осигурање путника у јавном саобраћају и осигурање запослених од повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези с радом, бележи раст од 16,3%, уз благо повећање учешћа у укупној премији од 2,4%.

Посматрано према висини укупне премије и премије животних осигурања, у ТЗ 2024. није промењен редослед на ранг-листи пет највећих друштава за осигурање, која у укупним наведеним категоријама свих друштава за осигурање учествују са 74,0% и 82,2%, респективно. Међутим, посматрано према висини премије неживотних осигурања, промењен је редослед на ранг-листи пет највећих друштава за осигурање, која у премији неживотних осигурања тржишта учествују са 74,5%.

Табела 1.2. Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање
(у млн динара, у %)

	30. 9. 2023.			30. 9. 2024.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Према критеријуму укупне премије							
Дунав	29960	25.9	1	34390	25.9	1	-
Ђенерали	22409	19.4	2	24198	18.3	2	-
ДДОР	12781	11.1	3	14892	11.2	3	-
Винер	12204	10.6	4	14482	10.9	4	-
Триглав	8690	7.5	5	10221	7.7	5	-
Према критеријуму премије неживотних осигурања							
Дунав	26904	28.6	1	30718	28.1	1	-
Ђенерали	16842	17.9	2	18408	16.9	2	-
ДДОР	10873	11.5	3	12826	11.8	3	-
Винер	7974	8.4	5	9791	8.9	4	раст
Триглав	8148	8.7	4	9654	8.8	5	пад
Према критеријуму премије животних осигурања							
Ђенерали	5567	26.0	1	5790	24.7	1	-
Винер	4230	19.7	2	4691	20.0	2	-
Дунав	3056	14.3	3	3672	15.7	3	-
Граве	2971	13.9	4	3047	13.0	4	-
ДДОР	1908	8.9	5	2066	8.8	5	-

Извор: Народна банка Србије.

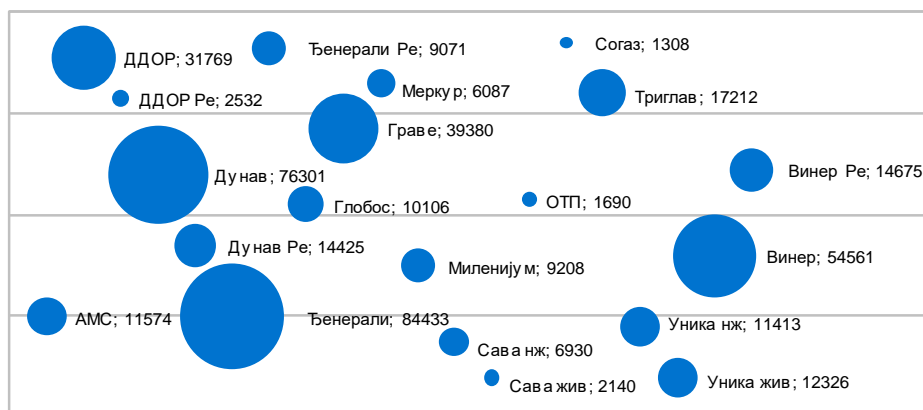
Концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за (ре)осигурање, умерена је и на крају Т3 2024. износила је 1.149³.

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за (ре)осигурање повећана је на крају Т3 2024. на 417,1 млрд динара (3,56 млрд евра или 3,98 млрд долара),⁴ и то за 8,6% у односу на крај Т3 претходне године.

Графикон 1.3.1. Билансне суме друштава за (ре)осигурање
(на дан 30. 9. 2024, у млн динара)

Извор: Народна банка Србије.

Посматрано према висини билансне суме, у Т3 2024. није промењен редослед на ранг-листи пет највећих друштава за осигурање, која су у укупној билансној суми свих друштава за осигурање учествовала са 76,1%.

Табела 1.3. Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање према критеријуму билансне суме
(у млн динара, у %)

	30. 9. 2023.			30. 9. 2024.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Ђенерали	79140	22.8	1	84433	22.4	1	-
Дунав	73001	21.0	2	76301	20.3	2	-
Винер	51033	14.7	3	54561	14.5	3	-
Граве	37423	10.8	4	39380	10.5	4	-
ДДОР	29663	8.5	5	31769	8.4	5	-

Извор: Народна банка Србије.

³ Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

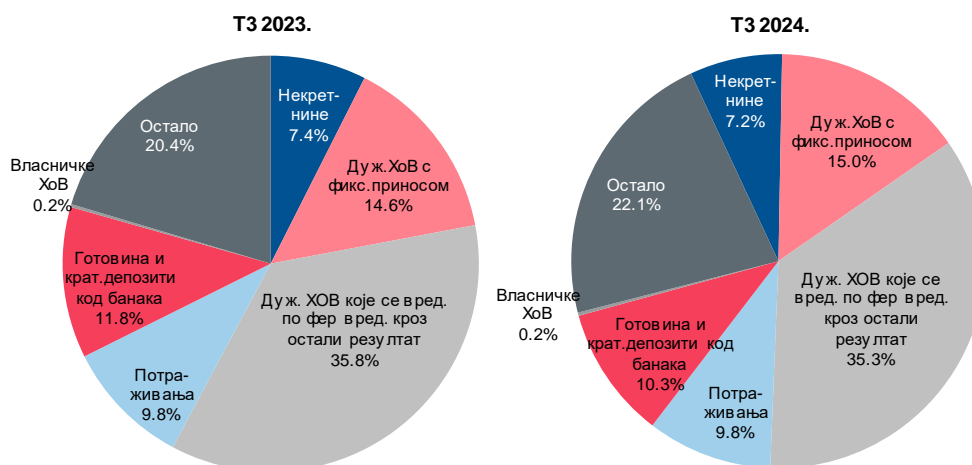
⁴ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. септембра 2024. године.

Структура активе

У структури активе друштва за (ре)осигурање, са стањем на дан 30. септембра 2024. године, највећи део односио се на дужничке хартије од вредности, и то дужничке хартије од вредности које се вреднују по фер вредности кроз остали резултат (35,3%) и оне с фиксним приносом (15,0%). Иза њих следе техничке резерве које падају на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара (12,3%, као део категорије *Остало*⁵ у Графикону 1.3.2), готовина и краткорочни депозити (10,3%), потраживања (9,8%) и некретнине, постројења и опрема (7,2%) и остало.

Ако се упореди са стањем на крају Т3 претходне године, може се закључити да учешће у активи повећавају техничке резерве које падају на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара,⁶ док готовина и краткорочни депозити код банака смањују своје учешће.

Графикон 1.3.2. Структура активе
(на дан 30. 9. 2023. и 30. 9. 2024.)

Извор: Народна банка Србије.

Структура пасиве

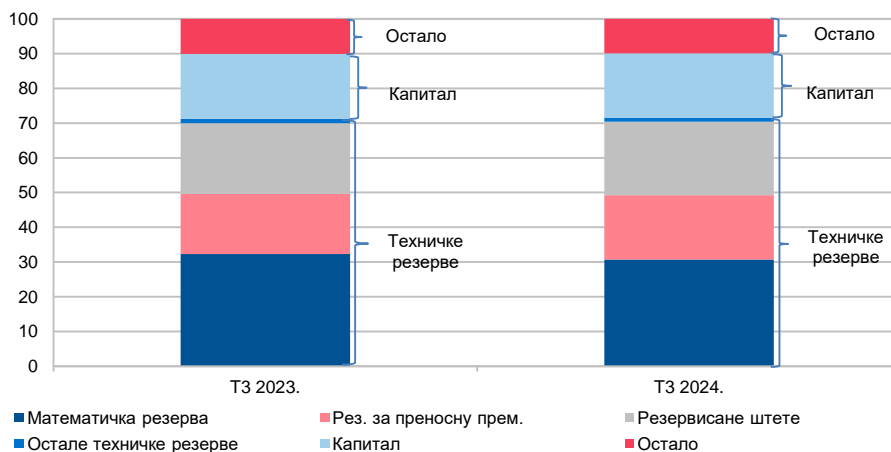
У структури пасиве друштва за (ре)осигурање, на крају Т3 2024. техничке резерве исказале су учешће од 71,5%, а капитал учешће од 18,5%.

⁵ *Остало* обухвата нематеријална улагања, гудвил, софтвер и остала права, учешћа у капиталу, остале дугорочне финансијске пласмане (осим дужничких хартија од вредности са фиксним приносом), остала дугорочна средства, одложена пореска средства, залихе, стална средства намењена продаји, остале хартије од вредности у оквиру финансијских пласмана, остале краткорочне финансијске пласмане, порез на додатну вредност, АВР и техничке резерве на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара.

⁶ Ова категорија бележи највећи раст учешћа као последица једне велике имовинске штете од пожара у износу од 7,4 млрд динара.

Капитал, у износу од 75,2 млрд динара, повећан је у односу на крај Т3 претходне године по стопи од 6,4%. Техничке резерве, у износу од 290,4 млрд динара, повећане су на крају Т3 2024. године за 8,0%. Математичка резерва је задржала најзначајније учешће у техничким резервама, и поред скромне стопе раста од 2,1% у Т3 2024. у односу на крај истог периода претходне године.

Графикон 1.3.3. Структура пасиве (у %)

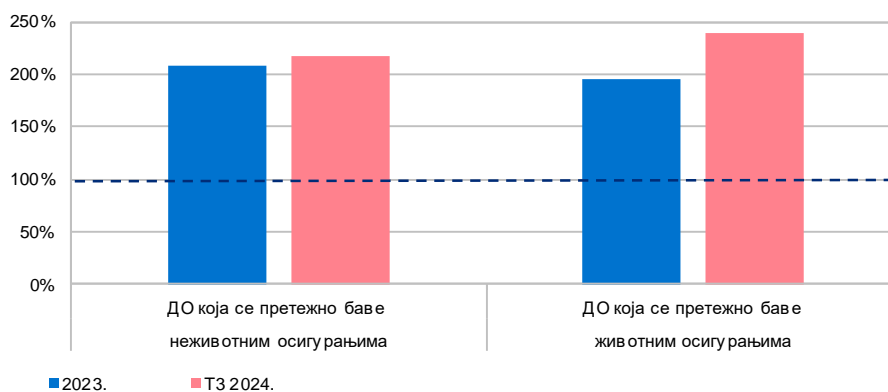
Извор: Народна банка Србије.

2. Показатељи пословања

2.1. Адекватност капитала

Солвентност друштава за (ре)осигурање у великој мери зависи од довољности техничких резерви за преузете обавезе из осигурања, а пре свега од испуњености услова који се односе на адекватност капитала, а утврђени су као однос захтеване и расположиве маргине солвентности.

Графикон 2.1. Адекватност капитала друштава за осигурање

Извор: Народна банка Србије.

Расположива маргина солвентности друштава за (ре)осигурање на дан 30. септембра 2024. године у Републици Србији износила је 62,2 млрд динара, а захтевана маргина солвентности – 27,9 млрд динара. Код друштава која се претежно баве *неживотним осигурањима* **основни показатељ адекватности капитала** (однос расположиве и захтеване маргине солвентности) износио је 217,4%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* – 239,9%.

2.2. Квалитет имовине

Учешће облика активе које може карактерисати отежана наплативост (нематеријална улагања, некретнине, пласмани у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања) у укупној активи друштава за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, тј. **рацио теже утрживе активе**, на крају ТЗ 2024. године био је на задовољавајућем нивоу и износио је 19,8%, док је на крају 2023. године био нешто виши (20,3%).

Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведени показатељ је незнатно смањен – са 7,3% на крају 2023. на 7,0% на крају ТЗ 2024. године.

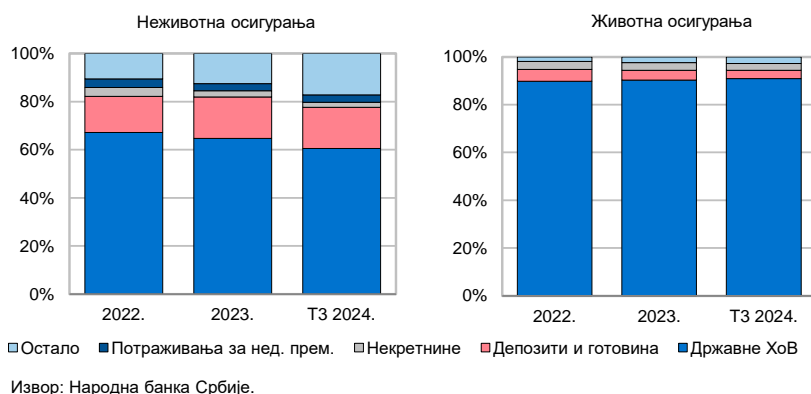
2.3. Инвестирање средстава техничких резерви

Да би се заштитили интереси осигураника и трећих оштећених лица и благовремено исплатила штета, није довољно само да се формира адекватан ниво техничких резерви већ и да се средства техничких резерви уложе на начин који обезбеђује очување и увећање њихове реалне вредности, како би се створили услови за измирење преузетих обавеза из осигурања у целини и у року како у садашњем тако и у будућем периоду. Како би било способно да одговори својим обавезама, друштво је дужно да средства инвестира водећи рачуна о профилу ризика и лимитима толеранције ризика (квалитативним и квантитативним) применом своје инвестиционе политике, као и да континуирано прати промену степена изложености ризицима промене вредности средстава техничких резерви, а у вези и са самим техничким резервама односно ризику промене њихове вредности, те да преиспитује начин на који се овим ризицима управља.

У друштвима за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања*, као и у *друштвима за реосигурање*, у ТЗ 2024. инвестиран је пун износ средстава техничких резерви у прописане облике имовине.

Посматрано укупно у Републици Србији за сва друштва за осигурање, средства техничких резерви *неживотних осигурања* у ТЗ 2024. највећим делом била су уложена у државне хартије од вредности (60,5%), а затим у депозите код банака и готовину (17,1%), техничке резерве на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара (16,6%), потраживања за недоспеле премије (3,1%) и некретнине (2,1%). Посматрано у односу на крај претходне године, *смањено је учешће државних хартија од вредности*, као и учешће депозита и готовине, док је *повећано учешће техничких резерви на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара* (део категорије *Остало* у Графикону 2.3).

Графикон 2.3. Структура инвестирања средстава техничких резерви

У структури инвестирања средстава техничких резерви животних осигурања нема знатних промена – учешће улагања у државне хартије од вредности повећано је на 90,9%, док је учешће депозита код банака и готовине смањено на 3,5%.

2.4. Профитабилност

На профитабилност друштава за осигурање указује вредност **комбинованог рација у самопридржају** (однос збира меродавних штета у самопридржају и трошкова спровођења осигурања умањених за провизију од реосигурања и ретроцесије, према меродавној премији у самопридржају). Вредност овог рација испод 100% указује на способност друштава да из прикупљене премије исплате штете и покрију настале трошкове, док се за вредности овог показатеља изнад 100% претпоставља да друштва при одређивању висине премије узимају у обзир и потенцијалне приходе од инвестирања на финансијском тржишту и тржишту непокретности, што их излаже пре свега тржишним ризицима и ризику неиспуњења обавеза друге уговорне стране. Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима неживотних осигурања вредност комбинованог рација у самопридржају смањена је са 92,7% у Т3 2023. на 90,5% у Т3 2024. године. На кретање овог рација утицао је нешто већи раст меродавне премије у самопридржају од раста збира меродавних штета у самопридржају и трошкова спровођења осигурања умањених за провизију од реосигурања и ретроцесије.

2.5. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности тако и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

Показатељ усклађености ликвидне активе и обавеза⁷ на нивоу свих друштава за (ре)осигурање, иако у опадајућем тренду, у ТЗ 2024. износио је 105,3%, што говори у прилог довољности ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза у сектору осигурања.

3. Осигурање од аутоодговорности

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима (осигурање од аутоодговорности) на крају ТЗ 2024. године бавило се 11 друштава за осигурање, што је непромењено у односу на исти период претходне године.

Премија осигурања од аутоодговорности у ТЗ 2024. повећана је за 8,8% у односу на исти период 2023. године као резултат раста броја закључених уговора о осигурању за 4,4% и раста просечне премије за 4,2%.⁸

Концентрација портфеља у овом сегменту благо је смањена, будући да су три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности у ТЗ 2024. покривала 57,8% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 58,1% тржишта.

4. Закључак

Ако се показатељи за ТЗ 2024. упореде с показатељима из истог периода 2023. године, издвајају се следеће промене:

- На тржишту Републике Србије пословало је 20 друштава за (ре)осигурање, што је непромењено у односу на исти период претходне године, уз благо смањење броја запослених на 11.308, по стопи од –1,0%;
- Билансна сума сектора осигурања повећана је за 8,6%, на 417,1 млрд динара;
- Капитал је порастао за 6,4%, на 75,2 млрд динара;
- Техничке резерве су повећане за 8,0%, на 290,4 млрд динара, уз инвестирање пуног износа средстава техничких резерви у прописане облике имовине;
- Укупна премија је повећана за 14,7%, на 132,6 млрд динара;
- Учешће неживотних осигурања од 82,3% у укупној премији и даље је доминантно. Премија неживотних осигурања повећана је за 15,9%, при чему осигурања са значајнијим учешћем као што су имовинска осигурања, осигурање моторних возила – каско и добровољно здравствено осигурање бележе двоцифрен процентуални раст;
- Учешће животних осигурања смањено је услед већег раста премије неживотних осигурања од раста премије животних осигурања.

⁷ Ликвидна актива у овом извештају обухвата финансијске пласмане, готовину, депозите код банака и остале непоменуте дугорочне финансијске пласмане, док обавезе обухватају краткорочне обавезе, пасивна временска разграничења, резервисане штете и друге техничке резерве осигурања до годину дана.

⁸ На наведени раст утицало је и повећање минималне тарифе премија осигурања власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима од 1. маја 2024. године за 5,26%, као и повећање премије код 7 друштава за осигурање од августа 2024. године, у распону од 2,2% до 2,6%.

Постојећим прописима којима се уређује делатност осигурања у Републици Србији створени су предуслови за значајан корак ка даљој конвергенцији стања сектора осигурања у Републици Србији нивоу развоја тог сектора у Европској унији.

Значајне промене регулаторног оквира у области надзора делатности осигурања тек се очекују с пуним усклађивањем прописа с Директивом *Солвентности II* и Директивом о дистрибуцији осигурања.

Директива о дистрибуцији осигурања доноси решења којима се ближе утврђује надзор и управљање производима осигурања како би се обезбедило да ти производи одговарају стварним потребама корисника. Поред тога, ова директива прописује начин информисања корисника и дистрибуције производа осигурања, чиме се унапређује ниво заштите права и интереса корисника услуге осигурања.

Ради даљег унапређења регулативе пруденцијалног надзора, у предстојећем периоду планиран је наставак започетих активности на усклађивању с Директивом *Солвентност II*, у складу са Стратегијом за имплементацију Солвентност II у Републици Србији из маја 2021. године, која ће променити начин квантификације нивоа ризика којима је друштво за (ре)осигурање изложено у свом пословању, а самим тим услове за адекватност капитала и начин управљања овим ризицима. Завршетком прве фазе стратешки опредељених активности на примени *Солвентности II* – анализа усклађености регулативе, спровођењем активности у оквиру друге фазе – процена ефеката имплементације, као и преласком на трећу фазу у којој се спроводи процес усклађивања регулаторног оквира, унапредиће се способност сектора осигурања да одговори на изазове у будућности, а с циљем обезбеђења дугорочне стабилности сектора осигурања и заштите корисника услуге осигурања.

У условима глобалне неизвесности испуњен је један од најважнијих стратешких циљева Народне банке Србије и Владе за ову годину, а то је *добивање инвестиционог кредитног рејтинга* наше земље. На изазове из међународног окружења Народна банка Србије је одговорила постепеним повећањем рестриктивности монетарне политике, као и референтне каматне стопе, како би се *инфлације вратила у границе циља*, што је дало очекиване резултате у мају 2024. године, а у складу с пројекцијама Народне банке Србије. Имајући у виду значај сектора осигурања у пружању заштите грађанима односно осигураницима и обезбеђења континуитета пружања услуге осигурања, Народна банка Србије ће предузимати све неопходне мере из своје надлежности којима би се могло утицати на смањење ефеката присутних ризика на сектор осигурања. Активности ће бити усмерене на одржавање стабилности сектора осигурања (спровођењем плана непосредних контрола, континуираним посредним надзором друштава за (ре)осигурање и других субјеката надзора и разматрањем потребе за изменом регулативе) и унапређење функције надзора, а све ради обезбеђења стабилности сектора осигурања и заштите осигураника, корисника осигурања и трећих оштећених лица.